

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Протокол № 8 від 25.02.2016 р.

Ректор

 А. Ф. Павленко

ПРОГРАМА

**вступного фахового випробування
на рівень вищої освіти "бакалавр"
зі спеціальності 242 «Туризм»,
на базі здобутого освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст»**

Київ – 2016

Вступ

Туристична галузь сьогодні набуває дедалі більшого значення для розвитку економіки та соціальної сфери в Україні, стрімко інтегруючись у світову туристичну індустрію. Розвиток туризму в Україні істотно впливає на такі сектори економіки, як транспорт, торгівля, зв'язок, будівництво, сільське господарство, виробництво товарів широкого вжитку і є одним з найбільш перспективних напрямів структурної перебудови економіки. У свою чергу, важливим фактором розвитку туристичної галузі є природний та історико-культурний потенціал нашої держави.

За оцінками вітчизняних і зарубіжних фахівців, надходження від туризму до бюджетів усіх рівнів можуть становити стільки ж, скільки отримують сьогодні країни, які можна зіставити з Україною за туристично-рекреаційним потенціалом, – щонайменше 10 млрд доларів. Окрім припливу коштів, туризм вирішує й чимало інших актуальних завдань: забезпечує виконання економічних, соціальних і гуманітарних функцій держави, сприяє збереженню довкілля та культурної спадщини, створенню нових робочих місць.

Мета фахового вступного випробування полягає у визначенні рівня підготовленості вступників, які бажають навчатись у ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» та формуванні контингенту студентів, найбільш здібних для успішного опанування інноваційних знань, функцій, умінь та навичок, якими повинен володіти бакалавр зі спеціальності «Туризм» галузі знань «Сфера обслуговування».

Вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів. Для успішного засвоєння освітньо-професійної програми підготовки бакалавра за спеціальністю «Туризм» абітурієнти повинні мати базову освіту молодшого спеціаліста за спорідненою спеціальністю 5.14010301 «Туристичне обслуговування» та здібності до оволодіння знаннями, вміннями й навичками в галузі знань «Сфера обслуговування». Обов'язковою умовою є вільне володіння державною мовою.

Характеристика змісту програми. Програму вступних іспитів скомпоновано у відповідності до галузевого стандарту підготовки молодших спеціалістів із «Туристичного обслуговування», а також виробничими функціями і галузевими типовими кваліфікаційними вимогами й завданнями діяльності фахівця освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст». У програмі інтегрується матеріал певного функціонального спрямування з різних дисциплін фундаментальної та фахової підготовки на основі органічного поєднання теоретичних та прикладних питань, які дозволяють виявити знання і вміння використовувати категорійний апарат, методи обґрунтувань та навички за окремими функціями фахівців з туристичного обслуговування.

ПРОГРАМА

МОДУЛЬ 1. КРАЇНОЗНАВСТВО

1.1. Методологічні засади країнознавства.

Політична карта світу

Теорії та концепції держав. Закономірності та принципи країнознавства. Суперечність принципів і закономірностей. Поняття «держава» та «країна». Основні форми правління та адміністративно-територіального устрою країн. Етапи формування політичної карти світу. Типи країн. Міжнародні організації. Геополітика та геостратегія.

1.2. Регіональний поділ світу

Причини поділу світу на регіони. Поняття «район» та регіон. Регіоналізація інтегральна та спеціальна. Поняття «районування» та підходи до його визначення. Країнознавче районування світу.

Основні концепції районування світу. Геополітичний та гео економічний підхід. Районування в практиці глобальних та регіональних міждержавних організацій. Підходи до внутрішнього районування великих держав. Класифікація туристичних макрорегіонів світу (за ВТО) та їх основні характеристики: Європейський, Американський, Африканський, Близько-Східний, Південно-Азійський та Азійсько-Тихоокеанський макрорегіони.

1.3. Туристично-рекреаційні ресурси країн світу

Коротка характеристика туристично-рекреаційних ресурсів країн Європи (Великобританії, Ірландії, Франції, Німеччини, Австрії, Польщі, Італії, Іспанії, Греції, Угорщини, Чехії).

Коротка характеристика туристично-рекреаційних ресурсів країн Азії (Туреччини, Ізраїлю, Таїланду, Індії, Японії, Китаю та Гонконгу).

Коротка характеристика туристично-рекреаційних ресурсів країн Америки (Канади, США, Мексики, Бразилії).

Коротка характеристика туристично-рекреаційних ресурсів країн Австралії та Океанії, Нової Зеландії.

Коротка характеристика туристично-рекреаційних ресурсів країн Африки (Єгипту, Марокко, Південної Африки та Тунісу).

МОДУЛЬ 2. ГЕОГРАФІЯ ТУРИЗМУ

2.1. Теоретичні основи географії туризму

Туризм як соціо-еколого-економічна система та об'єкт дослідження географічної науки. Еволюція наукових досліджень в царині географії туризму.

Особистісні (людські) та територіальні (географічні) детермінанти туризму. Туристичний потенціал території та загальна характеристика його складових елементів.

Система географічних наук в туризмі. Об'єкт, предмет і завдання географії туризму. Термінологічний апарат географії туризму. Туристська DESTИНАЦІЯ. Класифікація туризму з позицій географічної науки. Форми та види туризму.

Сучасні наукові концепції та моделі в географії туризму. Методологічні підходи до комплексної оцінки туристичного потенціалу території. Джерела інформації географії туризму. Методи збору географічної інформації. Оціночні методи. Методи класифікації в географії туризму. Методи типології в географії туризму. Картографічний метод та форми його використання в географії туризму.

2.2. Географія туристичних потоків, доходів та витрат

Туристичний потік та його географічна характеристика. Основні географічні закономірності функціонування туристичних потоків. Класифікація туристичних потоків за різними ознаками.

Географічна оцінка туристичного потоку. Показники, що визначають обсяги туристичного потоку. Географія країн та регіонів за середньою тривалістю перебування туристів. Показники, що визначають інтенсивність туристичного потоку. Географія країн та регіонів за інтенсивністю прибуттів та вибуттів. Нерівномірність туристичних потоків у світі. Географія країн та регіонів з різними значеннями коефіцієнту нерівномірності туристичного потоку.

Географічна оцінка туристичних доходів та витрат. Країни «активного» та «пасивного» туризму. Географія країн та регіонів за туристичними доходами та витратами. Туристичне сальдо. Країни та регіони з позитивним та негативним туристичним сальдо.

2.3. Туристичне ресурсознавство

Підходи до визначення туристичних та туристично-рекреаційних ресурсів. Умови використання та властивості туристичних ресурсів.

Підходи до класифікації туристичних ресурсів. Класифікація туристичних ресурсів та ступенем використання та за обсягами туристських потоків.

Проблеми освоєння та користування туристичними ресурсами. Реєстр туристичних ресурсів. Кадастр туристично-рекреаційних ресурсів. Паспортизація туристично-рекреаційних ресурсів. Економічна, соціальна та екологічна оцінка туристичних ресурсів. Гранично допустимі щільність та гранично допустиме навантаження.

Природні туристичні ресурси, їх значення, класифікація, характеристика та географічна оцінка.

Культурно-історичні ресурси туризму, їх значення, класифікація, фактори, що визначають туристичний інтерес, характеристика та географічна оцінка.

Географія найбільш атрактивних культурно-історичних ресурсів України, Європейського туристичного регіону, світу.

2.4. Географія спеціальних видів туризму

Географія рекреаційних видів туризму. Географічна характеристика купально-пляжного, лікувально-оздоровчого, розважального, круїзного туризму.

Географія активних видів туризму. Географічна характеристика гірськолижного туризму, дайв-туризму, гольф-туризму, екстремального та пригодницького туризму.

Географія культурно-пізнавального та подієвого туризму. Географічна характеристика культурно-пізнавального (екскурсійного) та подієвого туризму.

Географія ділового туризму. Видова структура ділового туризму. Класичні ділові поїздки та MICE-поїздки. Географічна характеристика конгресно-виставкового туризму.

Географія релігійного туризму та паломництва. Паломництво та релігійний туризм культурно-пізнавального характеру. Географія центрів та регіонів паломництва та релігійного туризму у християнстві, ісламі, буддизмі, іудаїзмі, індуїзмі.

Географія міського, сільського та екологічного туризму. Міста як туристичні центри, їх функції та типи. Туристичний потенціал міст. Моделі організації сільського туризму. Підходи до визначення та ознаки екологічного туризму. Види екологічного туризму. Об'єкти та інфраструктура екологічного туризму.

МОДУЛЬ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРИЗМУ (ОСНОВИ ТУРИЗМОЗНАВСТВА)

3.1. Функції туризму, умови та фактори його розвитку

Понятійний апарат туризму. Туризм як сфера господарської діяльності. Поняття про туристичну послугу, її соціо-економічна характеристика. Визначення туризму за законодавством України. Переваги організованого туризму та перспективи його розвитку.

Сучасна система класифікації туризму. Соціальна, гуманітарна й економічна функції туризму. Фактори, що впливають на розвиток туризму. Функції туризму в суспільстві: оздоровча, виховна, політична, економічна, екологічна та ін.

Характеристика туристичних ресурсів України. Особливості туристичної діяльності в Україні. Перспективи розвитку туризму в Україні.

3.2. Організація ринку туристичних послуг

Сегментація ринку туристичних послуг. Види туристичних послуг та їх функціональна класифікація. Організація послуг комунікацій, розміщення, харчування, організація рекреаційних послуг. Просторова структура триступеневої організації послуг; соціальна структура ядрово-мережної організації послуг.

Соціально-економічне значення сфери послуг. Міжнародна система послуг. Способи постачання послуг. Специфіка виробництва та постачання послуг. Споживачі та виробники туристичних послуг. Туристичне посередництво. Туристичний консорціум та корпорація.

Ресурси туризму. Види ресурсів та їх цінність. Мотивація та потреби споживачів (туристів). Попит на туристичні послуги та специфіка його формування. Мотивація подорожей. Попит на міжнародному туристичному ринку. Споживчі вимоги до якості туристичних послуг.

3.3. Класифікації та показники розвитку туризму

Класифікація туризму за різними ознаками: за спрямованістю туристичних потоків; за охопленням території; за терміном подорожі; за сезонністю; за ступенем організованості; за демографічним та соціальним складом учасників подорожі; за формою організації подорожі та обслуговування; за засобом пересування; за метою подорожі. Значення туризму за видами.

Класифікація туризму за формами: групові та індивідуальні подорожі. Класифікація маршрутів та турів за територіальною ознакою, за вибором засобів пересування, за сезонністю, за тривалістю, за змістом.

Статистика туризму: методологія розрахунків та показники розвитку міжнародного туризму. Основні показники, які включені в статистику туризму. Рекомендації ВТО щодо метрологічної структури туризму. Проблема обліку туристичних витрат за рахунок мультиплікативного ефекту туризму.

3.4. Світова туристична політика та роль ВТО у її формуванні

Мета й основні завдання регулювання туристичної діяльності на міжнародному рівні. Основні міжнародні документи, що регламентують туристичну діяльність. Міжнародні відносини України у сфері туризму.

Міжнародні туристичні організації та їх роль в проведенні світової (регіональної) туристичної політики. Показники сучасного стану та перспективи розвитку туризму в світі, їх динаміка. Міжнародне співробітництво в галузі туризму.

Туристична політика: визначення та класифікація. Світова туристична політика та роль міжнародних організацій в її формуванні. Всесвітня туристична організація: структура, роль та значення у формуванні міжнародних туристичних обмінів. Комітети та комісії ВТО.

3.5. Туристична політика України та механізм регулювання розвитку туризму

Структура управління туристичною сферою в Україні. Управління туризму та курортів Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. Недержавні громадські організації та їх місце в регулювання та розвитку туристичної сфери. Показники, як характеризують стан туристичного ринку, кількість туристів та екскурсантів за регіонами, районами, містами та курортами.

Організаційно-правовий механізм регулювання туристичної діяльності. Туристичне законодавство України.

Соціальний механізм регулювання. Соціальне значення туризму. Соціальні пільги та туризм. Досвід міжнародних країн у формуванні туристичних пакетів та програм для різних соціальних груп.

Економічний механізм регулювання. Економічне значення туризму та його внесок у державний та місцеві бюджети. Державні та місцеві податкові пільги щодо розбудови туристичної інфраструктури.

3.6. Порядок ліцензування туристичної діяльності та сертифікації туристичних послуг

Ліцензування в туризмі. Види туристичної діяльності, що підлягають ліцензуванню. Ліцензійні умови та правила їх виконання. Вимоги до матеріально-технічної бази, кадрового складу та інші умови забезпечення ліцензійних умов. Сертифікація та стандартизація складників сфери туристичної діяльності.

Порядок надання туристичних послуг. Регіональні та місцеві правила та інструкції. Порядок проведення екскурсійної діяльності. Порядок надання дозволів на туристичний супровід. Кваліфікаційні вимоги до екскурсководів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПИСЬМОВИХ ВІДПОВІДЕЙ НА ВСТУПНОМУ ФАХОВОМУ ВИПРОБУВАННІ

Оцінюючи роботи вступників, враховують допущені недоліки та помилки, якими є:

1. Неправильно розкрито суть питання.
2. Неправильно або нечітко визначено суть основних понять і термінів.
3. Відсутня логічна послідовність викладу суті кожного питання екзаменаційного білету.
4. Відсутні або неправильно наведені основні статистичні показники, необхідні для повного висвітлення окремих питань.
5. Неточність у назвах або відсутність назв важливих географічних об'єктів та їх складових компонентів, районів та центрів туризму.
6. Неправильні відповіді на питання тестів, відсутність обґрунтування відповідей на тестові завдання (за наявності таких вимог), невміння аналізувати, пояснювати та узагальнювати матеріал.
7. Неохайне оформлення роботи (використання незрозумілих скорочень, закреслення та ін.).

За наявності недоліків та окремих помилок оцінку кожного завдання та роботи в цілому знижують.

Кожне питання і тестові завдання екзаменаційного білету оцінюють у балах (10, 5, 0). Загальну їх кількість визначає сума балів за всі 10 завдань екзаменаційного білету (від 0 до 100 балів). Якщо вступник набрав менше 50 балів, то результат екзамену незадовільний.

Повна відповідь вступника, яку оцінюють у 10 балів, повинна відповідати таким вимогам:

- повна, правильна і в логічній послідовності розкрита суть кожного питання, що виявляє глибоке знання програмного матеріалу та додаткових відомостей щодо сучасного стану розвитку туристичної сфери в Україні та світі;
- правильно розкрита суть основних понять та термінів, проаналізовані загальні закономірності розвитку туристичної галузі;
- наявність конкретного матеріалу й цифрових даних (за необхідності їх використання у відповіді на питання екзаменаційного білету);
- правильна відповідь на питання тестів: вибір правильного варіанту відповідей (або складена схема, коротка відповідь, визначення терміна чи поняття), за необхідності — пояснення та обґрунтування відповіді.

Якщо вступник не відповів на питання екзаменаційного білету або не розкрив основний зміст питання, припустився грубих помилок, визначаючи основні поняття та терміни, то таку відповідь оцінюють у 0 балів.

Якщо вступник визначає усі правильні варіанти у тестових завданнях, в яких запропоновано вибрати правильні варіанти, таку відповідь оцінюють у 10 балів. Якщо вступник визначає не менше половини правильних варіантів, то таку відповідь оцінюють у 5 балів. Якщо ці вимоги не виконано, відповідь оцінюють у 0 балів.

У випадку використання заборонених джерел абітурієнт на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну незадовільну оцінку.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Довгань Г. Д., Сиротенко А. Й., Стадник О. Г. Країнознавство. – Харків: Ранок, 2007. – 480 с.
2. Дубовик І.А. Країнознавчий словник-довідник. – 2-е вид. – Львів.: Панорама, 2003. – 575 с.
3. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні: Навчальний посібник. — Чернівці: Книги — ХХІ, 2003. - 300 с.
4. Країнознавство: Навчальний посібник. / В. Я. Корженко, О. В. Абрамчук, Л. В. Горчинська. -. Вінниця: ВНТУ, 2010. - 87 с.
5. Кузик С.П. Географія туризму : навчальний посібник / С.П. Кузик. – К.: Знання, 2011. – 271 с.
6. Любіцева О. О. Методика розробки турів: Навчальний посібник. — К.: Альтерпрес, 2003. - 104 с.
7. Любіцева О. О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти) – К.:Альтерпрес, 2002. – 436 с.
8. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Галич Н. М. Міжнародний туризм і сфера послуг: Підручник. – К.: Знання, 2008. – 661с.
9. Мальська М. П., Худо В. В., Цибух В. І. Основи туристичного бізнесу. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 272 с.
10. Мальська М.П. Туристичне країнознавство. Європа [Текст] : навч. посібник / М.П. Мальська, М.З. Гамкало, О.Ю. Бордун. – К. : Центр учб. л-ри, 2009. – 224 с.
11. Масляк П.О. Країнознавство : підручник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів / П. О. Масляк. – К. : Знання, 2008. – 292 с.
12. Масляк П.О. Рекреаційна географія. Навчальний посібник. - К.: Знання, 2008. - 343 с.
13. Парфіненко А.Ю. Туристичне країнознавство. Навчальний посібник для ВНЗ / А.Ю.Парфіненко - Х. Бурун Книга, 2009.- 288с.

- 14.Смаль І.В. Туристичні ресурси світу. Навчальний посібник / Ніжин: Видавництво Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, 2010. – 336 с.
- 15.Сокол Т. Г. Організація туристичної діяльності в Україні: Навчальний посібник — К.: Музична Україна, 2002. — 256 с.
- 16.Сокол Т.Г. Основи туристичної діяльності: Підручник / За заг. ред. В.Ф.Орлова. — К.: Грамота,2006.-264с.: - Бібліогр.260с.
- 17.Стафійчук В. І. Туристичне країнознавство: туристичні ресурси світу. Європа, Азія, Австралія та Океанія : [навч. посіб.] / В. І.Стафійчук, О. Ю. Малиновська. – К. Альтерпрес, 2009. – 427 с.
- 18.Туристичне країнознавство: країни лідери туризму [Текст] : Навчальний посібник / За ред. О.О. Любіцевої. К.: Альтерпрес, 2008.- 436 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: Методологія та методика аналізу, термінологія, районування. /О.О. Бейдик.— К.: Київський університет, 2001. – 395 с.
2. Грабовський Ю.А., Скалій О.В., Скалій Т.В. Спортивний туризм/ Навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2009. –304 с.
3. Курортні ресурси України / Під. ред. проф. М.В. Лободи. – К.: Укрпрофоздоровниця; Тамед, 1999.
4. Лесик О.В. Замки та монастирі України. / О.В. Лесик. – Львів: Світ, 1993.
5. Мацюк О.Я. Замки і фортеці Західної України. Історичні мандрівки. /О.Я. Мацюк. – Львів: Центр Європи, 2005. – 192 с.
6. Музеї України: Довідник / Міністерство культури і мистецтв України. – К.: Задруга, 1999. – 130 с.
7. Панкова Є.В. Туристичне краєзнавство: Навчальний посібник. /Є.В. Панкова. – К.: Альтерпрес, 2003. – 352 с.
8. Петрова І.В. Дозвілля в зарубіжних країнах: Підручник.-К.:Кондор, 2008-408с.
9. Рутинський М.Й. Замковий туризм в Україні. Географія пам'яток фортифікаційного зодчества та перспективи їх туристичного відродження: Навчальний посібник. – Київ: ЦУЛ, 2007. – 432 с.
- 10.Рутинський М.Й., Стецюк О. В. Музеєзнавство: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2008. – 428 с.